

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Välisministeerium
vminfo@mfa.ee

Teie 03.09.2025

Meie 12.09.2025

nr 15.1-2/5453, VÄM/25-
0960/-1K
nr 8-2/7280

Välisministri määruse „Arengukoostöö tegemise ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“ eelnou kooskõlastamine

Austatud minister

Välisministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks välisministri määruse „Arengukoostöö tegemise ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“ eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. **Eelnõu §-s 2** määratletakse määruse terminid. Seletuskirjas öeldakse, et terminites tuuakse välja need, mida on kasutatud määruses nr 122 ja **muudes varasemates õigusaktides**. Lisatud on terminid, millel on tavakasutusest või **õigusaktides** seni määratletust erinev tähendus või mille puhul on praktikas tekkinud küsitavusi.

Jääb arusaamatuks, millistest muudest varasematest õigusaktidest käib jutt. Palume täpsustada.

2. **Eelnõu § 8** (nõuded taotlejale) lõike 4 kohaselt ei või taotleja seadusjärgseks esindajaks olla isik, keda on karistatud majandusalase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest ja kelle karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud.

Seletuskirjas (lk 9) märgitakse järgmist:

„Lõike 4 kohaselt ei või taotleja seadusjärgseks esindajaks olla isik, keda on karistatud majandusalase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase süüteo eest ja tema karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud. Selle nõude eesmärk on tagada, et riigieelarve vahendeid kasutavad usaldusväärsed isikud. Seadusjärgne esindamine on määratud asjaomase seadusega, näiteks mittetulundusühingut esindavad mittetulundusühingute seaduse kohaselt juhatuse liikmed.“

Kuna süüteod on karistusseadustiku (KarS) § 3 lõike 2 kohaselt nii kuriteod kui ka väärteod, palume selgitust, miks tingimata peavad olema hõlmatud ka väärteod.

Palume parema arusaadavuse huvides välja tuua ka selle, kas loetelu puhul on silmas peetud KarS vastavates peatükkides sätestatud süütegusid ning need peatükid numbrite kaupa ka välja tuua (näiteks majandusalased süüteod on kehtestatud KarS 21. peatükis). Kui on silmas peetud ka eriseadusi, arvestades, et räägitakse süütegudest ning teadaolevalt on paljud

väärteod sätestatud just eriseadustes, siis esitada ka selle kohta teave. Need eriseadused peavad eelnõu autoritel ilmselt teada olema, sest vastasel korral ei ole võimalik rakendajatel karistusregistrist päringut teha, registrist ei saada lihtsalt aru, mida nendelt küsitakse, milliseid andmeid nad peavad andma. Kui kavatakse teha päring läbi mingi infosüsteemi teenusena karistusregistrist, siis saab valida, mida kontrollitakse, aga seda määratleb ikka rakendaja ise siis mida kontrollivad – karistusregister ei oma ise kõikehõlmavat ülevaadet.

3. **Eelnõu § 23** (toetuse saaja õigused) punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, **mis on seotud õigusaktides**, käesolevas määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud nõuete ning toetuse saaja kohustustega.

Seletuskirjas märgitakse leheküljel 19, et punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud **toetuse kasutamist käsitlevates õigusaktides** sätestatud nõuete ning toetuse saaja kohustustega.

Jääb ebaselgeks, milliseid seotud õigusakte silmas peetakse. Määruse tekstis ei ole ka seda seost, mis on seletuskirjas, välja toodud („toetuse kasutamist käsitlevad õigusaktid“).

4. **Eelnõu § 23** näeb ette toetuse saaja õigused. Muu hulgas on tal kavandatud punkti 3 kohaselt õigus tutvuda tema kohta koostatud dokumendis sisalduva või sellega lahutamatult seotud teabega avaliku teabe seaduses sätestatud korras. Seletuskirja kohaselt on toetuse saajal õigus tutvuda tema kohta koostatud dokumendis sisalduva või sellega lahutamatult seotud teabega. Läbipaistvuse huvides korraldatakse üle avaliku teabe seadusest tulenev toetuse saaja õigus tutvuda tema kohta käiva teabega ning saada väljavõtteid, kui dokument sisaldab andmeid, millele juurdepääs on piiratud. Avalikustamisele ei kuulu taotlusvooru menetluse teave, mis võimaldaks tuvastada, millise hinnangu on andnud taotlejale konkreetne hindaja. Hindaja kaitseks on oluline, et hinnangut ei oleks võimalik seostada konkreetse hindajaga. See julgustab hindajaid andma objektiivseid hinnanguid ja viib miinimumini hindamise järel nende tegevuse arvustamise.

Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu, et avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 kohaselt on avalik teave (edaspidi teave) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata seaduses sätestatud korras. Seega lähtub AvTS eeldusest, et kõik teave, mida riik töötleb oma ülesannete täitmisel, on avalik, välja arvatud juhul, kui teabe suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang.

AvTS-is on sätestatud juurdepääsupiirangud §-s 35. Juurdepääsupiirangud ei kohaldu automaatselt, vaid teabevaldajal on igakordne kohustus kaaluda, kas piirangut teabe suhtes kohaldada või mitte (va mõned üksikud n-õ absoluutsed juurdepääsupiirangud).

Eelnõus on lähtutud vastupidisest loogikast justkui oleks teave vaikimisi asutusesiseseks kasutamiseks ning taotlejal on õigus saada enda kohta olemasolevat teavet. Juhul kui mõeldud on seda, et taotlejal on õigus tutvuda oma taotlusega, kuigi sellel on AK-piirang peal, siis juhime tähelepanu, et isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevalt on isikul õigus tutvuda tema kohta käivate andmetega ning avaliku teabe seaduse kohaselt saab teabenõude esitada igasuguse teabe suhtes, ka selle suhtes, mille suhtes kehtib juurdepääsupiirang ning teabe valdaja kohustub hindama, kas antud juhul saab ta teabe väljastada või mitte. Kokkuvõttes palume eelnõu § 23 punkt 3 eelnõust välja jätta.

5. **Eelnõu §-s 25** kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest.

Seletuskirjas leheküljel 21 on kirjutatud: „Punktis 6 nähakse ette toetuse saaja kohustus säilitada toetuse taotlemise ja kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ning muid tõendeid raamatupidamise seaduse § 12 kohaselt vähemalt seitse aastat toetuse saamisest. **Kui muust õigusaktist tuleneb siiski pikem dokumentide või andmete säilitamise kohustus, tuleb järgida pikemaid tähtaegu.**“

Palume täpsustada, näitlikustada, mida peetakse silmas muu õigusakti all.

6. Seletuskirja alguses tuuakse välja, et 1. oktoobril 2025 jõustub välissuhtlemisseaduse (VäSS) muudatus, mille kohaselt tunnistatakse Vabariigi Valitsusele antud volitusnorm kehtetuks ja seetõttu muutub kehtetuks ka Vabariigi Valitsuse määrus nr 122. Edaspidi kehtestab arengukoostöö tegemise ja humanitaarabi andmise tingimused ja korra välisminister määrusega.

Samas viidatakse seletuskirjas korduvalt kehtetuks tunnistatavale määrusele, selle sätetele. Kas see on ikka korrektne? Kui määrus on juba mõnda aega olnud kehtetu, siis pöörduktakse selguse saamiseks selle konkreetse seletuskirja poole. Aga sellest ei saa teavet, sest viidatakse lihtsalt varasemale kehtetule määrusele. Seega peab lugeja pöörduma omakorda veel kehtetu määruse poole ja täiendavalt ka vana seletuskirja lugema.

7. Eelnõus ja seletuskirjas märgitakse, et taotlus esitatakse elektrooniliselt ja allkirjastatakse digitaalselt. Seletuskirjas peab lühidalt selgitama, kuidas menetlus käib. Kas elektrooniliselt esitatud taotlus menetletakse dokumendihaldussüsteemis, eraldiseisvas menetlussüsteemis või finantsarvestuse süsteemis? Kuna muudetakse vähesel määral kehtivat korda, siis võiks seletuskirjas välja tuua ka menetletud taotluste arvu aastate lõikes ja eraldatud toetussummad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Markus Ühtigi 5191 4873
markus.yhtigi@justdigi.ee

Einar Hillep
Alar Teras
Helen Uustalu